

det. Når den, der er udnævnt til overlæge for den eller de pågældende psykiatriske afdelinger, er bortrejst eller af anden årsag er midlertidigt fraværende, har den læge, der under chefens fravær fungerer som overlæge, overlægens kompetence, medmindre der er truffet anden særlig bestemmelse i det enkelte tilfælde.

Der er i retspraksis taget stilling til, om ordet »overlægen« forhindrer, at overlægens kompetence delegeres til andre læger på afdelingen, når der under overlægens fravær, f.eks. om natten, skal træffes afgørelse om tvangsindlæggelse eller tvangstilbageholdelse. Fra retspraksis kan nævnes Vestre Landsrets dom, offentliggjort i Ugeskrift for Retsvæsen 1995 s. 529, og Østre Landsrets dom, offentliggjort i Ugeskrift for Retsvæsen 1996 s. 188, hvor det i begge tilfælde blev antaget, at beslutning om tvangstilbageholdelse skal træffes af overlægen eller den læge, der i overlægens fravær fungerer i hans sted. Dette krav blev ikke anset for opfyldt i dommen fra 1995, hvor overlægens beslutning alene fremtrådte som en efterfølgende stiltiende accept af en beslutning om tvangstilbageholdelse, der var truffet af en underordnet læge. I dommen fra 1996 blev kravet anset for opfyldt, idet det blev lagt til grund, at en afdelingslæges beslutning om tvangstilbageholdelse efterfølgende var godkendt af overlægen.

I psykiatrilovsundersøgelsen peges der på et behov for at få afklaret, hvornår ordet »overlægen« er til hinder for, at kompetencen under overlægens fravær delegeres til andre læger på afdelingen. Der peges også på et behov for at få afklaret, om en beslutning, der efter psykiatriloven skal træffes af overlægen personligt og således ikke kan delegeres til underordnet lægeligt personale, kan anses for truffet af overlægen, selv om beslutningen er truffet af underordnet lægeligt personale, når overlægen efterfølgende tager stilling til den, jf. afsnit 3.5. ovenfor.

8.2. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet er enig i, at der kan være et behov for i lovtæksten at afklare, hvornår ordet »overlægen« betyder, at beslutningen skal træffes af overlægen personligt eller af den læge, der under overlægens fravær fungerer som overlæge (substitution), således at kompetencen ikke kan udøves af underordnet lægeligt personale. Justitsministeriet finder også, at det kan være hensigtsmæssigt, at der i lovtæksten tages stilling til, hvordan man forholder sig i de tilfælde, hvor beslutningskompetencen er henlagt til overlægen personligt, men beslutningen nødvendigvis må træffes af underordnet lægeligt personale, f.eks. fordi en patient bliver bragt til sygehuset om natten med henblik på tvangsindlæggelse, og der

ikke er mulighed for at forelægge spørgsmålet om tvangsindlæggelse for overlægen.

Efter Justitsministeriets opfattelse vil det være naturligt at udforme bestemmelserne i psykiatrilovens § 3, stk. 3, om behandlingsplaner, § 21, stk. 1, om den løbende overvågning af, at betingelserne for frihedsberøvelse m.v. er opfyldt, og § 25, stk. 3, 2. pkt., om patientens anmodning om besikkelse af en anden patientrådgiver fra fortegnelsen over patientrådgivere, således at ordet »overlægen« i disse tilfælde ikke nødvendigvis sigter til overlægen personligt. I disse tilfælde er der ikke spørgsmål om at afgøre, om lovens betingelser for at træffe beslutning om at anvende tvang er opfyldt, og der foreligger derfor ikke særlige retssikkerhedsmæssige hensyn, der taler for, at kompetencen henlægges til overlægen personligt.

Justitsministeriet foreslår på den baggrund, at § 3, stk. 3, affattes således, at overlægen har ansvaret for, at der opstilles en behandlingsplan for enhver, der indlægges, at patienten vejledes om planens indhold, og at patientens samtykke til stadighed søges opnået. Overlægen skal således ikke nødvendigvis selv opstille behandlingsplanen i det enkelte tilfælde. § 21, stk. 1, foreslås affattet således, at overlægen til stadighed har ansvaret for, at det påses, at frihedsberøvelse, tvangsbehandling, tvangsfiksering, fysisk magt og beskyttelsesfiksering ikke anvendes i videre omfang end nødvendigt. For så vidt angår den formaliserede obligatoriske efterprøvelse af frihedsberøvelse efter § 21, stk. 2, henvises til bemærkningerne til denne bestemmelse nedenfor. I § 25, stk. 3, 2. pkt., foreslås det, at »overlægen« udgår, således at det af bestemmelsen alene kommer til at fremgå, at en anmodning fra patienten om at få beskikket en anden patientrådgiver, som er optaget på fortegnelsen, så vidt muligt skal imødekommes. Om de pågældende bestemmelser henvises i øvrigt til bemærkningerne til psykiatrilovens § 3, stk. 3, i lovforslagets § 1, nr. 1, og bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 7 og 10.

Justitsministeriet har overvejet at ændre bestemmelsen i § 37, stk. 1, 1. pkt., (§ 36, stk. 1, 1. pkt., i lovforslagets § 1, nr. 13) om, at sygehusmyndigheden bl.a. skal fremsende en erklæring fra »overlægen« til brug for patientklagenævnets sagsbehandling, således at det alene kræves, at der foreligger en erklæring fra vedkommende psykiatriske afdeling. Til fordel for en sådan ændring kan tale, at der heller ikke i de tilfælde, der omfattes af § 37, stk. 1, 1. pkt., foreligger særlige retssikkerhedsmæssige hensyn, der gør det påkrævet at henlægge kompetencen til overlægen personligt.

Det må imidlertid anses for at være af væsentlig betydning for patientklagenævnets sagsbehandling, herunder muligheden for at fremskynde klagesags-